

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Yli-Rämi, H., Rantanen, O. & Isosuo, T. (2020) Tiivis ja aktiivinen ohjaus opintojen alkuvaiheessa tukee insinööripintoihin ja alaan kiinnittymistä. TAMKjournal, 20.5.2020.

URL: <https://tamkjournal.tamk.fi/tiivis-ja-aktiivinen-ohjaus-opintojen-alkuvaiheessa-tukee-insinooripintoihin-ja-alaan-kiinnittymista/>

Tiivis ja aktiivinen ohjaus opintojen alkuvaiheessa tukee insinööriopintoihin ja alaan kiinnittymistä

in [Kehittäminen ja soveltava tutkimus](#) · [Tekniikka](#) — 20 touko, 2020

Tulevaisuuden työelämä haastaa AMK-opiskelijoiden osaamisen ja urasuunnittelutaitojen kehittämisen tarpeita. Opiskelijoilla tulisi olla kykyjä ja taitoja jatkuvaan oman osaamisen ja urapolun reflektointiin, ja näitä taitoja tulisi myös kehittää. Tässä artikkelissa tarkastellaan ohjauksellisuuden vaikutusta opiskelijan kiinnittymisessä insinööriopintoihin ja alaan AMK-opintojen varhaisessa vaiheessa. Artikkelin pohjautuu Ohjaus tulevaisuuden työhön -hankkeeseen (OTT) toteutettavaan pilottiin ja osana pilottia tehtyyn kyselyyn. Kysely toteutettiin alkuvuodesta 2020 Tampereen ammattikorkeakoulun ensimmäisen vuoden insinööriopiskelijoille. Euroopan sosiaalirahaston rahoittaman OTT-hankkeen yhtenä tavoitteena on pilotoida ja mallintaa uraohjausta osana tekniikan alan AMK-koulutusta. Pilotin tulokset ja tulosten arviointi tukevat lähtökohtaista oletamaa, että opintoihin ja alaan kiinnittymiseen voidaan myötävaikuttaa aktiivisella ja motivoivalla ohjauksella heti opintojen alkuvaiheessa. Toisaalta myös tiivis ohjaus voi auttaa opiskelijaa havaitsemaan jo varhaisessa vaiheessa olevansa mahdollisesti väärällä alalla.

Kirjoittajat: Heikki Yli-Rämi, Outi Rantanen ja Tuula Isosuo

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun (XAMK) koordinoimassa OTT-hankkeessa kehitetään ammattikorkeakoulujen ohjauksellisia menetelmiä ja toimintatapoja entistä tulevaisuusorientoituvimmiksi. Kuuden ammattikorkeakoulun yhteisessä hankkeessa TAMK:n yhtenä kehittämiskohteena pilotoidaan uraohjauskäytänteitä ja luodaan uraohjausmalli tekniikan koulutusosalalle.

Tulevaisuuden työelämän osaamistarpeissa korostuvat mm. ongelmanratkaisutaidot, oppimiskyky ja itseohjautuvuus (Opetushallitus 2019). Samanaikaisesti taloudelliset realiteetit korkeakoulutuksen järjestämisessä aiheuttavat yhä enemmän painetta oppimisen vastuun siirtämisestä opiskelijalle itselleen (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018). Urasuunnittelun näkökulmasta taas on merkityksellistä reflektoida omia urasiirtymiään läpi elämän. Tietoinen reflektio muuttaa yksilön kokemusta itsestään ja mm. sosiaalisesta asemastaan yhteiskunnassa, työelämässä ja yhteistyössä.

Mark Savicasin (2005) mukaan uraa ei valita vaan sitä rakennetaan valintojen ja siirtymien jatkumona läpi elämän (life design -käsite). Siirtymien reflektioimattomuus voi kuitenkin näkyä mm. väärinä uravalintoina. Sosiokognitiivinen urateoria taas lähtee siitä, että yksilö on aktiivinen toimija omassa urakehityksessään ja urakehitys on yhteydessä valintojen, muutoksen ja kehityksen ulkoisiin ja sisäisiin esteisiin. Tämä lähestymistapa on yksilön ja ympäristön vuorovaikutusta korostava, eli kyse on kehkeytyvästä vuorovaikutuksellisesta toimijuudesta. Teorian keskeisiä elementtejä ovat pystyvyysuskomukset, tulosodotukset ja henkilökohtaiset tavoitteet. Samalla ne nähdään keskeisimpinä urakehityksen rakennuskivinä ja toimijuuden avainmekanismeina. (Vanhalakka-Ruoho 2015.)

Opiskelijalla tulee siis olla kyky tunnistaa, sanoittaa ja arvioida omaa osaamistaan, jotta hänellä on edellytykset ottaa vastuuta oppimisestaan. Hänellä tulee olla myös ymmärrys opiskelemaansa alan yleisistä osaamistarpeista, jotta hänellä on valmiuksia arvioida omia osaamisen kehittämistarpeitaan. Lisäksi opiskelijan tulee olla myös tavoitteellinen, motivoitunut ja kiinnittynyt opiskelemaansa alaan, jotta hänellä on valmius kehittää osaamistaan. Tavoitteellisuuden ja motivoitumisen edellytyksenä on myös usko omaan kyvykkyyteen alalla tulevaisuudessa. Ohjauksen vaikutus tässä prosessissa voi olla merkittävä, ja sitä haluttiin selvittää OTT-hankkeen TAMK:n osuuden ensimmäisessä osapilotissa.

Uraohjaus osaksi opintojen alkua

OTT-hankkeen pilotti toteutettiin alkukevällä 2020 TAMK:n Sähkö- ja automaatiotekniikan tutkinto-ohjelman ensimmäisen vuosikurssin kahdelle opiskelijaryhmälle yhteisen Työelämävalmiudet-opintojakson yhteydessä. Opintojakso on osa tutkintoon kuuluvaa harjoittelua, ja se orientoi opiskelijan sähkö- ja automaatioalan yleisiin käytänteisiin ja antaa valmiuksia hakeutua alan harjoittelupaikoihin. OTT-hankkeen kehittämistyö mahdollisti pilotin toteuttamisen monipuolisesti, sisältäen mm. alan työelämää osallistavan rekrytointipäivän organisoinnin vasta-aloittaneille opiskelijoille.

Pilotin yhteydessä opintojakson osaamistavoitteista korostettiin opiskelijan kykyä tunnistaa omaa osaamistaan ja sen kehittämisen tarpeita. Tämän toteuttamiseksi opintojaksolla tuotettiin yhteisöllisesti sähkö- ja automaatioinsinöörin osaamistarvekartoitus, joka toimi lähtökohtana yksilöllisesti mutta ohjatusti laadituille ansioluettelolle ja avoimelle hakemukselle. Ansioluettelot ja hakemukset testattiin rekrytointipäivän yhteydessä alan työelämäasiantuntijoilla. Opintojakson päätteeksi kukin opiskelija laati ohjatusti yksilöllisen opintojen aikaisen harjoittelusuunnitelman, joka sisälsi henkilökohtaisen osaamiskuvauksen ja suunnitelman osaamisen kehittämiseksi.

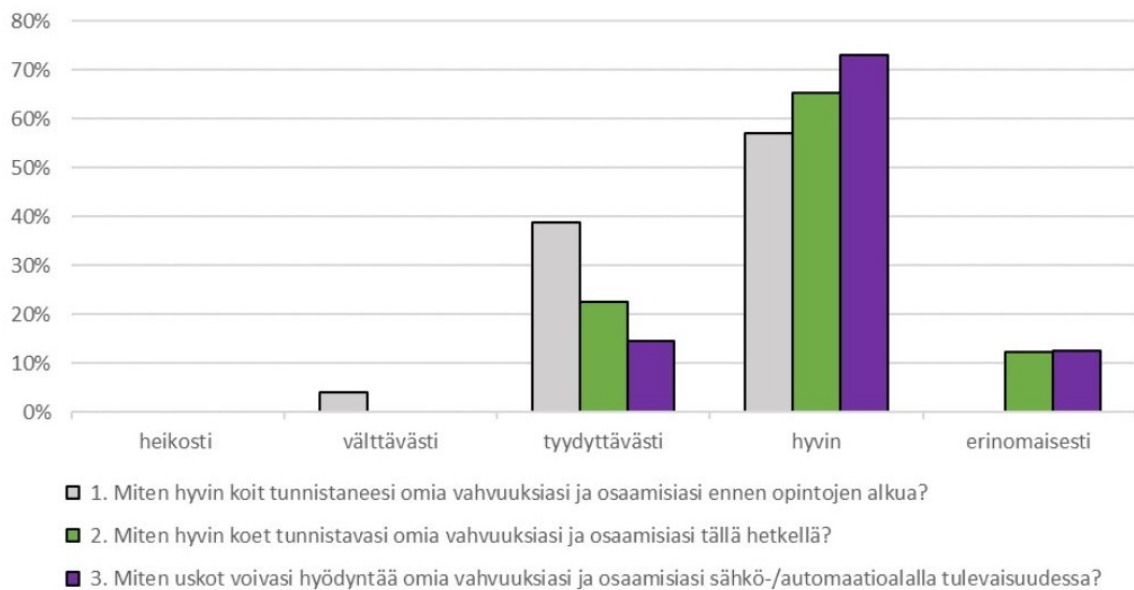
Pilotin arvioinnin tueksi opiskelijoilla teetettiin kysely opintojakson toteutuksen loppuvaiheessa, jolloin kaikkiin opiskelijoiden luovuttamiin tehtäväpalautuksiin oli annettu palautteet. Kyselylomakkeen teemoittamisessa hyödynnettiin hyvän opiskelukokemuksen peruskiviä, joita ovat mm. ohjauksellisuus, autenttisuus ja henkilökohtaisuus (Kukkonen & Marttila 2017).

Opintojen alkuvaihe vaikuttaa opintoihin kiinnittymiseen

Työelämävalmiudet-opintojaksototeutukseen osallistui yhteensä 72 opiskelijaa keväällä 2020, joista puolet oli aloittanut opintonsa elokuussa 2019 ja puolet tammikuussa 2020. Opiskelijakokemuksia selvitettiin toteutuksen jälkeen teetetyllä kyselyllä, johon vastasi yhteensä 51 opiskelijaa. Vastanneista yli puolella oli aiempi sähkötekniikan koulutustausta ja myös aiempaa työkokemusta sähkötekniikan alalta. Kyselyä teetettäessä vastaajille kerrottiin kyselyn koskevan opintojen aloitusta yleisesti eikä kytköstä OTT-hankkeen pilottiin tai Työelämävalmiudet-opintojaksoon tuotu esiin. Vastaajille kuitenkin ilmoitettiin, että kyselyn tuloksia voidaan julkistaa anonymisoituna.

Kyselyllä selvitettiin mm. opiskelijoiden kokemusta siitä, miten heidän kykynsä tunnistaa omaa osaamistaan oli kehittynyt opintojensa alun aikana ja toisaalta millainen usko heillä oli omaan kykyynsä hyödyntää osaamistaan tulevaisuudessa. Kuvassa 1 esitetty vastausjakauma osoittaa, että opiskelijoiden kyky tunnistaa vahvuuksiaan ja osaamisiaan oli kehittynyt

opintojen alun aikana kuten myös luottamus niiden hyödyntämiseksi tulevaisuudessa alan työelämässä on hyvä.

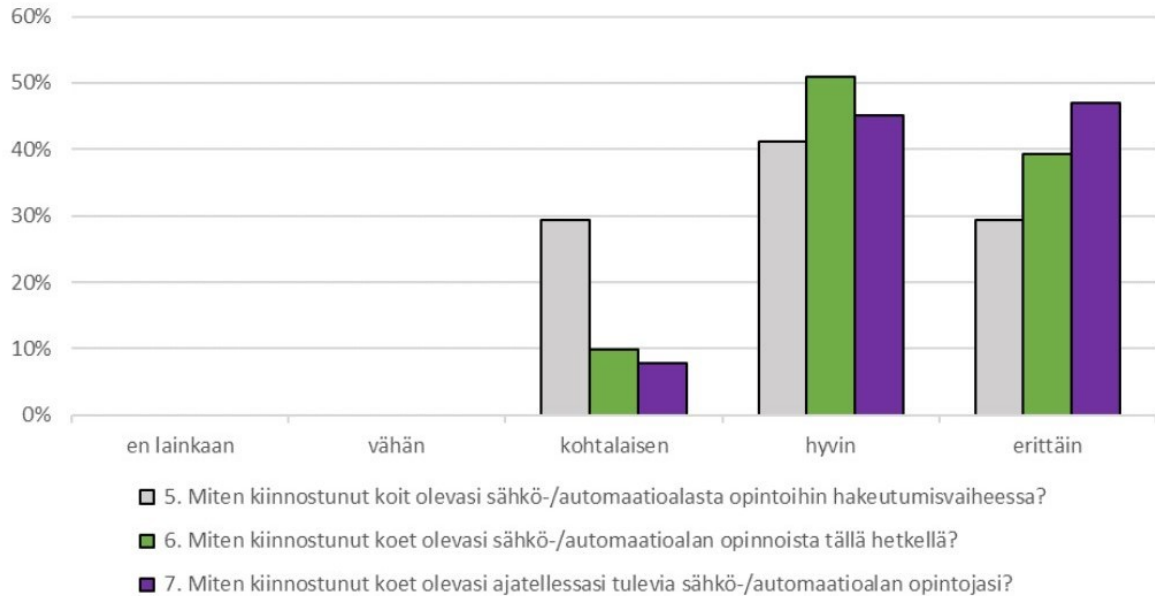

Kuva 1 Henkilökohtaisten vahvuuksien ja osaamisen tunnistaminen sekä luottamus niiden hyödynnettävyyteen

Avoimissa vastauksissa vahvuuksien ja osaamisen tunnistamisen kehittymiseen vaikuttavina tekijöinä nimettiin vertaisten sekä opettajien tuki opintojaksoilla. Huomattavan usea maininta koski Työelämävalmiudet-opintojaksototeutusta sekä siihen kuuluvia tehtäväosioita, joihin liittyi opiskelijan itsereflektointia ja saatua kannustavaa ohjausta sekä palautetta.

Noin 80 prosenttia vastanneista koki TAMKissa saadun ohjauksen merkityksen henkilökohtaisen osaamisen kehittymisen tukena hyväksi tai erinomaiseksi. Muutosvaikuttimina avoimissa vastauksissa nousivat esiin Työelämävalmiudet-opintojaksototeutus eri osa-alueineen, opetushenkilöstön valmius keskusteluille ja alttius oppimisen tukemiseen sekä opiskelijan henkilökohtaisesti saama palaute ja ohjaus.

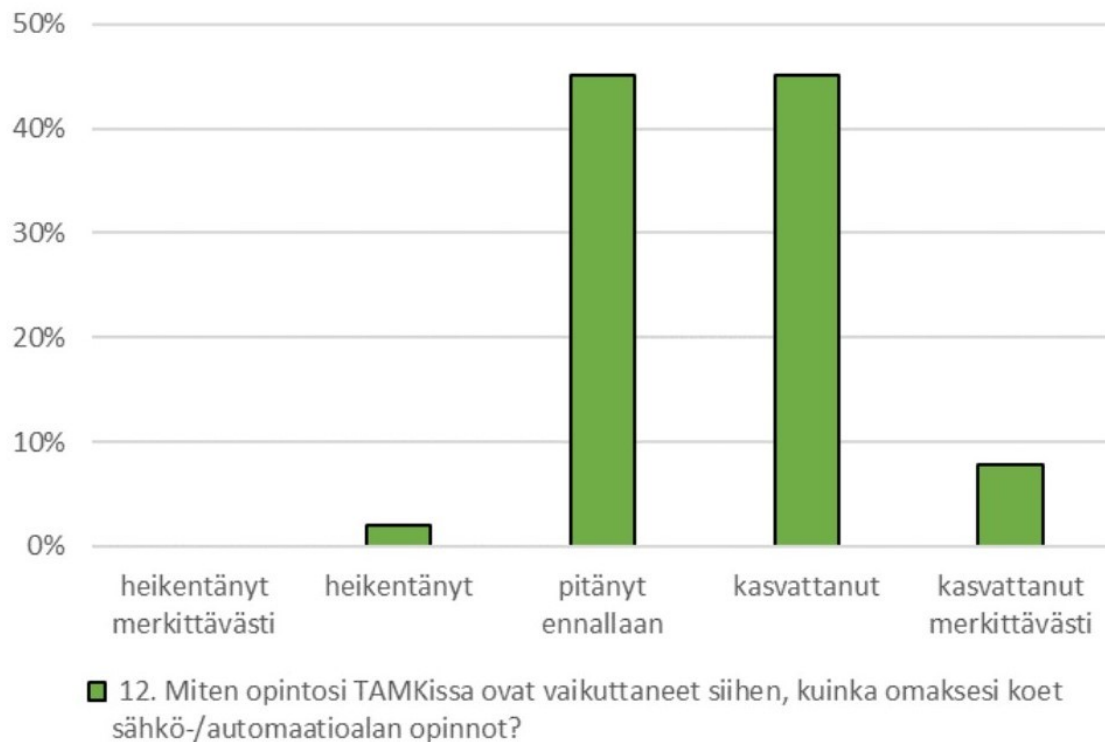
Kyselyllä kartoitettiin myös opiskelijoiden kokemusta siitä, miten heidän ajatuksensa alan kiinnostavuudesta olivat kehittyneet opintojen alkuvaiheessa. Kuvassa 2 esitetty vastausjakauma antaa viitteen siitä, että opintojen alkuvaiheen kokemukset ovat lisänneet opiskelijoiden kiinnostusta sähkö- ja automaatioalan opintoja kohtaan. Opiskelijat uskovat kiinnostuksensa myös yhä kasvavan opintojensa edetessä. Perusteluina kiinnostuksen lisääntymiselle korostuivat motivoiva ohjaus, laadukas opetus, opintojen sopiva haasteellisuus sekä lisääntynyt ymmärrys alan monipuolisuudesta ja työllistymismahdollisuuksista.

Kuva 2 Alaa kohtaan koetun kiinnostuksen muutos

Kolmanneksi kyselyllä selvitettiin opintojen alun vaikutusta alan opintoihin kiinnittymiseen. Kuvassa 3 esitetty jakauma osoittaa, että yli puolet vastanneista koki opintojen alun kokemusten kasvattaneen alan opintoihin kiinnittymistä. Avoimissa vastauksissa tähän vaikuttaneina tekijöinä korostuivat laadukkaaksi koettu opetus ja motivoiva ohjaus, mutta erityisesti Työelämävalmiudet-opintojakson aikana kehittynyt henkilökohtainen ymmärrys sähkö- ja automaatioalan monipuolisuudesta ja tulevaisuuden työllistymismahdollisuuksista.

Kiinnittymisen tunne säilyi ennallaan niillä vastaajilla, jotka olivat kokeneet alan hyvin tai erittäin kiinnostavaksi jo ennen opintojen alkua. Yli puolella kyselyn vastaajista oli jo aiempi sähkötekniikan koulutustausta ja myös työkokemusta alalta, mikä todennäköisesti on vaikuttanut vastauksiin.

Kuva 3 Alan opintoihin kiinnittymisen kehittyminen

Avointen vastausten joukossa nousi esiin myös yksittäinen huoli siitä, ovatko vastaajan omat henkilökohtaiset vahvuudet ja osaamiset sellaisia, joita alalla voi hyödyntää ja joita yleisesti arvostetaan. Tämä näkyy myös poikkeamana kuvan 3 vastausjakaumassa.

Alkuvaiheen ohjaus helpottaa osaamisen tunnistamista

Pilotin tulokset osoittavat, että aktiivisella ja kannustavalla ohjauksella opintojen aloitusvaiheessa voidaan auttaa opiskelijaa tunnistamaan ja sanoittamaan osaamistaan. Ymmärrys opiskelemastaan alasta ja sen yleisistä osaamistarpeista antaa opiskelijalle mahdollisuuden asettaa itselleen tavoitteita osaamisensa kehittämiseksi.

Motivoiva ohjaus, laadukas opetus sekä vertaisten tuki antavat opiskelijalle luottamusta oman osaamisensa kehittämiseen sekä lisäävät kiinnostuksen tunnetta opiskelemaansa alaa kohtaan. Nämä yhdessä tukevat myös opiskelijan kiinnittymistä opintoihin ja alaan. Kiinnittymistä lisää myös konkreettinen mahdollisuus vuoropuheluun työelämän asiantuntijoiden kanssa.

Toisaalta myös tiiviisti ohjattu alan yleisiin osaamistarpeisiin perehtyminen ja opiskelijan omien henkilökohtaisten ominaisuuksien reflektointi voi herättää ajattelemaan, ettei opiskeltava ala olekaan välttämättä oma. Pilotin yhteydessä eräs opiskelija halusikin avata tähän liittyvän henkilökohtaisen ohjauskeskustelun reflektoituaan omaa urapolkuaan. Opiskelijan henkilökohtaisen urasuunnittelun kannalta onkin tärkeää havahtua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tarkastelemaan omaa suuntautumista myös tästä näkökulmasta.

Entä opintojen alkuvaiheen jälkeen?

Tulevaisuuden työelämätarpeista kumpuava ja ammattikorkeakoulujen rahoitusperusteista nouseva tarve ohjata opiskelijaa yhä itseohjautuvampaan opiskeluun edellyttää opiskelijan kykyä osaamisensa tunnistamiseen ja kehittämistarpeidensa määrittämiseen. Lisäksi opiskelijan tulee olla motivoitunut ja tavoitteellinen, ja näin ollen kiinnittynyt opiskelemaansa alaan. Tätä on mahdollista tukea aktiivisella, kannustavalla ja motivoivalla ohjauksella opintojen varhaisessa vaiheessa, kuten pilotin tulokset osoittavat.

Millaista tukea ja uraohjausta opiskelija tarvitsee opintojen aloitusvaiheen jälkeen, jotta alaan kohdistuva kiinnostus ja kiinnittyminen opintoihin pysyy yllä ja yhä kehittyy? Tätä kysymystä tarkastelemme OTT-hankkeen pilotin seuraavassa osatoteutuksessa.

Lisätietoa Ohjaus tulevaisuuden työhön -hankkeesta:

<https://www.xamk.fi/tutkimus-ja-kehitys/ohjaus-tulevaisuuden-tyohon-the-student-s-counseling-for-the-work-of-the-future/>

Lähteet

Kukkonen, H & Marttila, L. 2017. Kuviteltua todellisuutta – ammattikorkeakoulu oppimisen ja opiskelun ympäristönä. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A. Tutkimuksia 20.

Opetushallitus. 2019. Osaaminen 2035: Osaamisen ennakointifoorumin ensimmäisiä ennakointituloksia. Raportit ja selvitykset 2019:3. Luettu 12.5.2020.
<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/osaaminen-2035>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2018. Luovuutta, dynamiikkaa ja toimintamahdollisuuksia: ehdotus ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen rahoitusmalleiksi vuodesta 2021 alkaen. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:35. Luettu 12.5.2020.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-600-3>

Savickas, M. L. 2005. The Theory and Practice of Career Constuction. Teoksessa Brown, S. T. & Lent, R. W. (toim.) Career development and Counseling. Putting theory and research to work. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons.

Vanhalakka-Ruoho, M. 2015. Toimijuus ja suunnanotto elämässä. Teoksessa Kauppila, P. A., Silvonen, J. & Vanhalakka-Ruoho, M. (toim.) Toimijuus, ohjaus ja elämäkulku. Publications of the University of Eastern Finland, Reports and Studies in Education, Humanities, and Theology, 39–54.

Kukkonen, H & Marttila, L. 2017. Kuviteltua todellisuutta – ammattikorkeakoulu oppimisen ja opiskelun ympäristönä. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A. Tutkimuksia 20.

Kirjoittajat

Heikki Yli-Rämi, lehtori, opinto-ohjaaja, tutkija, hankeasiantuntija OTT-hankkeessa, Teollisuusteknologia / Sähkö- ja automaatiotekniikan tutkinto-ohjelma, TAMK, heikki.yli-rami@tuni.fi

Outi Rantanen, lehtori, projektipäällikkö OTT-hankkeessa, Pedagogiset ratkaisut / Ammatillinen opettajakorkeakoulu, TAMK, outi.rantanen@tuni.fi

Tuula Isosuo, erikoissuunnittelija, projektikoordinaattori OTT-hankkeessa, TKI-palvelut, TAMK, tuula.isosuo@tuni.fi

Kuvituskuva: Heikki Yli-Rämi